

botja végével a kocsis vállát, megállította a kocsi. Gyula is le akart szállni a kocsi-ról vele együtt, de Anthime nem engedte. — Hagyjod csak engem... Elvégeztem magam is... Tartsa meg a többi egy regény számára. Én azonban még ma este írok a Rend nagymesterének és holnapról kezdve újból felveszem a *Dépêche*-ben tudományos cikkeim sorozatát. Hadd ne vessenek az emberek.

— Mi az, maga sántít? — kérde Gyula, látva, hogy sógora ismét bicceg. — Néhány nap óta igen. Kinjaim újból megkezdődtek. — Lehetetlen, — mormogta Gyula és hátra-dólt a kocsin. (Vége következik.)

*Csonka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Elkészt emberek. Új írók új regénye jelent meg e cím alatt. Az író neve: *Arató Erzs.* Egyelőre nem hoz regényével sem új stílust, sem új szemléletet a világ dolgainak, de hoz kellemes elbeszélő tudást, némi puha érzelmességet és talán valamit abból a romantikából is, a mely a mostani szenvedő emberiséget mind jobban vonzza magához. A regény a háborúból hoz a szívek megindítására való történetet: egy katonatisztól beszél, a ki a harctérrel beteg kerül egy vidéki úri házba, itt szeretettel ápolják, közben a ház bájosa leánya beleszeret, ő is viszonzja a szeretetet, de már elkéstek, a tisztnek felesége van, a kútól nem tud elválni, a leány meg arra nem képes, hogy szeretője legyen. El kell szakadniuk, — a katona megy vissza a harctérre, a hol elpusztul, a leány boldogsága romjaival vissza a vidéki házba. A történet, az alakok sok helyett veszedelmes papír-ízű érzetnek, nem egy ponton az érzelmesség érinti az érzélgősség határát, az író még nem tud elevenükbe markolni az embereknek s beszéltnél sem tudja őket az élet hangján. Talán az élettapasztalata nem elég, még erősen az irodalomból vett formák takarják el előle a saját élményeit. Van azonban könyvében valami idealizmus, a mi rokonszenvesen hat és előadásának simaságával, szórny hangjával is meg tudja nyerni magának az olvasót.

Heltai Jenő kis meséskönyve. *Heltai Jenő* a keserűség nélküli, derült filozófus: friss szemmel nézi, tisztán látja az életet és az embereket, szereti őket, de nem becsüli túl, keresztül lát az illúziókon és frázisokon, egyszerre és együtt értékeli a dolgok színét és visszaját — és nem haragszik semmiért. Nem lázadó természet, egy vállvonással, egy mosollyal túleszi magát minden, mosolyog ezen a világon, a melyben igazság és igazságtalanság, erkölcs és erkölcsatlenség valami furcsa módon elegyedik, hól az egyik élen csillan meg, hól a másikon, fölülmelkedik minden nagyképűség, páthoszon, rajongáson. A világ olyan, a milyen, ebbe bele kell törődni, mert hiába lázadoznánk ellene, változtatni úgysem lehet a dolgokon, — ha az ember észrevesz valamit, a mi sérti érzését, idealizmusát, igazságérzetét, nem szabad felháborodni miatta, nem izléses deklamálni ellene, egy epigrammával el lehet intézni és aztán tovább menni. Egy kis tiszta és nem hivalgó melancholia van e mögött a filozófia mögött, a mosolyba szomorú vonás is vegyül, a vállvonogatás rezignált — de mindez felolvad a finom ironiába és a humor mindeneiket összefoglaló harmóniájába. Talán legtitésztáiban most megjelent *Kis meséskönyvében* van benne Heltainak ez a filozófiája: csupa kis epigrammák, élceben kicsattanó mesék alakjában a valóság és költészet, a szólam és a tény, a gyakorlati önzés és az élehetetlen idealizmus surlódása pattan ki belőlük. Nagyon elmés kis apróságok, melyeknek igénytelensége mögött rengeteg élettapasztalat, jó adag kiabrándulás és fölényes megértés rejtőzik. Az ember folyton mosolyog, mialatt olvassa a könyvecskéket és halk szomorúságot érez, mikor leteszi.

IV. Károly és a délszlávok. A magyar közvélemény jóformán semmit sem tudott róla, hogy a politika függvényei mögött titokban a háború alatt milyen tárgyalások folytak és milyen tervék fűttek a délszláv kérdés, Bosznia-Hercegovina hovatartozása, Horvátország közjogi helyzete és Szerbia dolgában, — pedig ezeknek a háború valósága pillanatában döntő fontosságuk volt nemzetünk sorsára s részben előidézői lettek nagy nemzeti katasztrófáinknak. *Lakatos László* erről írt igen érdekes és új tartalmú, sokszor leleplezőként ható kis könyvet. Neki módjában volt bepillantani az eseményekbe, aktókba, szereplő személyekkel is tárgyalni, adatai hiteleseknek látszanak. — egyszerű, folyamatos előadásában mint

egy dráma játszódik le, a mi e kérdések körül történt s a szereplő személyek, különösen Tisza István és IV. Károly király karaktere sajátos, új megvilágításban tűnik fel. Ma már mindez — fájdalom — a történelem s a történetíró fel is fogja használni Lakatos adatait, de a mai olvasó is igen tanulságosan egészítheti ki azt a képet, melyet összeomlásunk előzményeiről és okairól alkotott magának.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: *Farkas Emőd* író és hírlapíró, Budapestben. Régi munkása volt a magyar újságírásnak, a «Budapest» és a «Kis Újság» munkatársa, számos regényt is írt, főleg a szabadságharc idejéből, a melyek a magyar nép körében nagy népszerűsége jutottak a kelles, hazafias szellemükkel élesztették az egyszerű olvasókban a nemzeti érzést. Lapunkba is számos cikket írt, főleg régi magyar katonai dolgokról. A derek, jóízű magyar ember halála széles körökben keltett általános részvétet. — *Dr. Zólyomi Wágner Géza* m. kir. udvari tanácsos, v. ügyvéd, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat v. igazgatója és számos közintézménynek tiszteletbeli és dísztagja, 78 éves korában Budapestben. — *Adam László* mérnök, földbirtokos, 84 éves korában Nagy-körösi. — *Bailou József* báró nyug. ezredes Fehérvár-Csurig 74 éves korában. — *Nemes Theuerkauf Rudolf* honvédelmi helyettes államtitkár, 56 éves korában Budapestben.

Dr. Kiss Ernőné, szül. *Herald Rózsa* fővárosi tanárnő Budapestben. — *Répsai Mariett* uppesti állami leányközépiskolai tanárnő Budapestben.

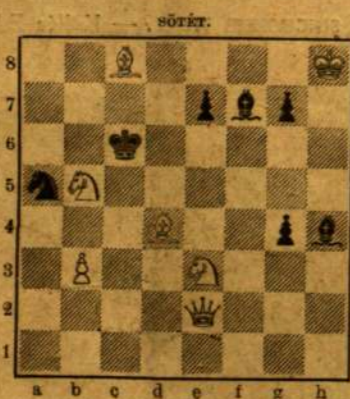
KÖZGAZDASÁG.

Az Unió-színházrészvények a tőzsdén. Az Unió Színházüzemi és Színházépítő r.-t. eddigi főrészvényesei elhatározták, hogy a részvényeket a budapesti tőzsdén bevezetik és részvénybirtokosoknak egy hányadát az érdeklődő közönség rendelkezésére bocsátják. Az Unió többek között részesedést vállalt a régi Nemzeti Színház helyén és a József-körúti Gschwindt-teleken építendő sok ezer néző befogadására szánt mozgószínházi vállalkozásokban. A Király- és a Magyar Színházak telkein, épületein és berendezésén kívül a részvénytársaság tulajdonát képezi a Király-utca 73., Csengery-utca 28. és Izabella-tér 6. számú házak, a Bélyárosi- és Andrássy-úti Színházak borsos birtok jogát és berendezését, valamint egyéb üzemek is. A bevezetést Keszthelyi és Társai betéti társaság bankcégg fogja eszközölni.

SAKKJÁTÉK.

3165. számú feladvány *Jakab Árpádtól* Budapest.

A „Vasárnapi Újság” rejtvenypályázatán megdicsért pályamű.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Újság» 14-ik számában megjelent képtalány megfejtése: *Balsors üldöz engem.*

Felelős szerkesztő: **HOITSY PÁL.**

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármege-utca 11. Lapidató tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

MÉRNÖK-AKADÉMIA
WISMAR a. d. Ostsee
Tájékoztatóval szolgál a Titkárság.

Bélyeggyűjtőkkel

cserélek, adok debreceni Zóna I. és II. kibocsátást, különlegességeket is. **SPRINGER J., Debrecen, Fő-u. 38. sz.**

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)

A főváros első és legrégibb csipkétisztító, vegytisztító és kelmefestő gyári intézete. **Gyár és főüzlet: VIII., Baross-u. 85.**

Fiók: II., Fő-utca 27. IV., Eötvös-út 6. Kele-
met-utca 14. V., Harminczad-utca 4. VI., Teréz-
kört 39. Andrássy-út 16. VIII., József-kört 2.

KERESZTÉNY FORGALMI IRODA

Budapest, IX., Ráday-utca 16. Birtokokat, telkeket, házakat, villákat, üzleteket adunk-veszünk és közvetítünk. Bank- és értéktőzsdé bizományi ügyleteket kötünk és lebonyolítunk. Hirdetéseket gyűjtünk és terjesztünk. Kereskedelmi tudakozódó. Export-import.

VARRÓGÉPEKET

veszek és eladok újat és használtat. **KRAUSZ IMRE** varrógépkereskedő, Budapest, VIII., Hök Szilárd-u. 6. Viszonteladókknak engedmény.

KELETI J. BUDAPEST, IV. kerület, Koronaherceg-utca 17.

Gyárt legkülönbözőbb békebeli kivitelben műbá-
kat, műkezeket, órákat, órákat, háztartási, gummi-
pórcsérhanyságot stb. Das választék az összes
betétpótlási gummiárúknak és műszereknek.

Hamis fogakat Brillánst Ékszert Platinát

legújabb ingpi áron veszek **GROSS ANTAL** BUDAPEST VIII., József-kört 23. kerület

Pálinkafőzőüstök

lekvártőző és mosóüstök vörösrészből és vasból, ónova és borpanyova, továbbá sárgarézmoszarak gyártó üzem, nagy választékban. Ya és más őrségi meg-takarítás céljából «Francia» előfűtők és gyorsforralók. Kukoricamorzsolók és daráló. Répa- és szeszakvárok, vasboronák. Kovacsolt acél ékek vasalókkal. Legújabb minőségű rézpálinka, raffina, kárpap, rézkárpap és kárpap raktárról azon- **Szontágh Pál** r. és s. szerkesztő, Budapest, IX., Üllői-út 19. nál kapható.

JÓ PAJTÁS

BENEDEK ELEK GYERMEKUJSÁGA

a szívet-lelket nemesítő törté-
netek, mesék, versek, ismeret-
gazdagító olvasmányok való-
ságos kincsesháza.

Rendes munkatársai: *Endrői Sándor, Váradi Antal, Vargha Gyula, Lampérth Géza, Kárhay Emil, Anar Gyula, Feleki Sándor, Mihályffy Géza*

Fői Lenke, *Beréngi Lászlóné, Tibori Kornél, Kozma Imre, Csanády Sándor, Szekely Nándor, Benedek János* stb.

Allandóan közöl a régi nagy magyar és ide-
gen költőktől a gyermekifűságnak való költe-
ményeket.

A **JÓ PAJTÁS**-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki. Előfizetési ára negyedévre 12 korona. Egyes szám ára két korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

22. SZÁM. 1920. (67. ÉVFOLYAM.) **HOITSY PÁL** BUDAPEST, NOVEMBER HÓ 21.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármege-utca 11. Előfizetési ára: az okt.-decemberi évfolyamra 20 korona. Kijelölés: az előfizetéseket a postailag meg-
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 3 korona. állapított viteldj is csatolandó.

Jacob Jordaens: Ádám és Éva a paradicsomban.

A SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUM RÉGI KÉPTÁRÁNAK ÚJ SZERZEMÉNYEI.

A TANÍTÓNŐ VERSE.

Elbeszélés. — Irta Zsoldos László.

INGEBORG SVÉD KIR. HERCEGNŐ, A STOCKHOLMI MAGYAR KÉZIMUNKA-KIÁLLÍTÁS VÉDNÖKE.

A magyar nők Kézimunka-Kiállítása Stockholmban.

Október hó 17-én nyílt meg ünnepiesen Stockholmban a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége által kezdeményezett kézimunkakiállítás.

A kiállításnak érdekes előtörténete van. Még márczius hóban jött egy meglehetősen fölszólítás a MANSZ részéről Tormay Cecile aláírásával, melyben a magyar nők nyersanyagot, szemet, vásznat, czérnát stb. kérnek svéd testvéreiktől, hogy kézümunkájával teremthessék elő a kenyeret, a ruhát, a meleg szobát fázó, ruhátlan gyermekek számára. A fölhívás, melyet a stockholmi Magyar Társaság tett közzé, általános visszhangra talált Svédországban és megkezdődött a gyűjtés. A mozgalom élén Svédországban dr. Leffler Béláné állott, a kinek előadásával és cikkekkel sikerült egész Svédország területén gyűjtő bizottságokat szervezni. Már május hó végén útnak indulhatnak az első ládák tele drága anyaggal, melyből a magyar női kezek munkájának kellett elővarázsolni mindazt a sok szép mintát, ruhát és terítőt, a mi most bemutatásra került. A ládák elindultak, sajnos, nem mindegyik jutott rendeltetési helyére. Hiszen jól tudjuk, rosszakaróink még az alamizsnát is ki akarják útni a szegény magyar gyermekek kezéből.

Budapesten a szervezés nehéz munkáját Milos Györgyné vállalta el, a ki nem kímélve időt és fáradságot, sok körültekintéssel és szakszerű tapasztalattal osztotta szét az anyagot, a megrendeléseket és vásárolta egybe a kiállítandó anyagot. Az összeállításnál nemcsak arra volt tekintettel, hogy a svédnek a magyar kézimunka művészi színvonaláról kaphassanak áttekintő képet, hanem vigyázott arra is, hogy könnyebben értékesíthető holmikak is vigyen ki magával és ezáltal a kiállítás anyagi sikerét is biztosíthassa.

Ugy a budapesti, mint a stockholmi gondos előkészítésnek megvolt a maga eredménye. Szinte elháríthatatlannak látszó akadályokat legyőzve, a magyar kézimunka-kiállítás a legszebb anyagi és erkölcsi sikert aratta Stockholmban. Mikor a kiállítás megnyitása előtt a Stockholmban bujkáló néhány magyar kommunista azt írta a szocialista újságban, hogy „Magyarország csak akasztófát és korbácsot tud exportálni”, erre a legszebb és legméltóbb czáfolatként jött a kiállítás megnyitása. A svéd sajtó meleg szeretettel és megértő méltánnyal fogadta a kiállítást.

Dr. Leffler Béla.

Rongyos ruhában, rövidre nyírt haján átkötött fehér zsebkendővel a fején, dült ábrázatú, száználmas nőalak állított be egyik budapesti napilap szerkesztőségébe. Reszkető karján gondosan bebugolyált hosszúkás valamit szorongatott magához, hasonlóan az anyához, a ki pólyás gyermekét dajkálja.

— Kérem szépen, — mondta didergős hangon a köréje csoportosult újságíróknak, — ne tessenek ám megijedni tőlem... jaj, ne néznek rám olyan idegenül... nem vagyok én koldus...

Elakadt, levegő után kapott, majd úgy dadogta tovább.

— Én óvónő vagyok, könyörgöm alásan, Belényesről.

— És mivel lehetnék a segítségére, kérem? — szakította félbe a lap szerkesztője.

A toprongyos asszony révetegen mosolygott.

— Hogy a segítségemre? Mivel? Hát tessék tudni, valami állás is jó lenne bizony. De nem kell! — toldta hozzá elutasító mozdulattal. — Aztán meg lakásom sincsen; tessék tudni, mióta megérkeztem, azóta minden éjszaka kint alszom a keleti pályaudvaron... a közt a tömérdek nép között.

— Lakást szerezni? — vélekedett egyik munkatárs. — Most minden lakást a menekülteknek rekvirálnak...

Az óvónő tiltakozón emelte föl a jobbját (mert balkarján szorongatta a bebugolyált csomagot):

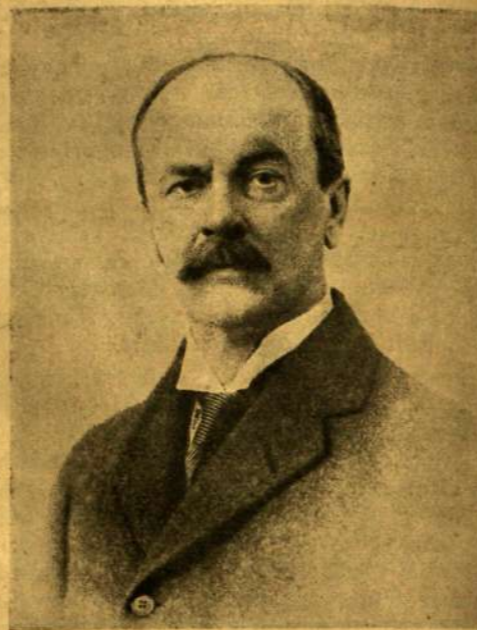
— Lakást, jó uraim? Isten ments! Hiszen volt nekem jó lakásom Belényesen. Igaz, hogy a románok kétszer kiraboltak. Ki bizony, úgy, szerkesztő urak, úgy, hogy nem maradt egyetlen harisnyám, egyetlen egy szál ingem, már tessék megbocsátani érte, hogy így beszélek... De énnekem nem kell itt semmiféle lakás, kérem szépen...

A munkatársak összenéztek. A toprongyos nő pedig még furcsábban folytatta:

— Egy kis harapnivaló is rám férne, bizony.

— Hát éhes? — szólt bele valamelyik. — Azon tüstént segíthetünk, kedves asszonyom. — S a munkatársak már egymás után nyúltak a pénztárczájukért, hogy pénzt adjanak össze a szegény teremtesnek. Az óvónő azonban sirva fakadt:

— Az Isten szerelmére, szerkesztő urak!

BÁRÓ LOUIS DE GEER, AZ ÚJ SVÉD MINISZTER-ELNÖK.

Csak ételre ne adjanak nekem egy fillért se! Csak ételre ne!

— Meg van zavarodva szegény, — váltottak egymással jelentős pillantást a szerkesztőség tagjai.

— Ne! Ne! Ne! — tiltakozott izgatottan tovább a különös látogató. — Tessék tudni, nekem nem szabad egy falatot sem ennem addig, a míg (s most gyöngéden megringatta a karján levő csomagot) ezt vissza nem viszem ni a bölcsőjébe! Haza! Belényesre!

Zavaros szemét panaszosan emelte a körülötte állókra, mialatt végtelen gyöngédséggel folytatta:

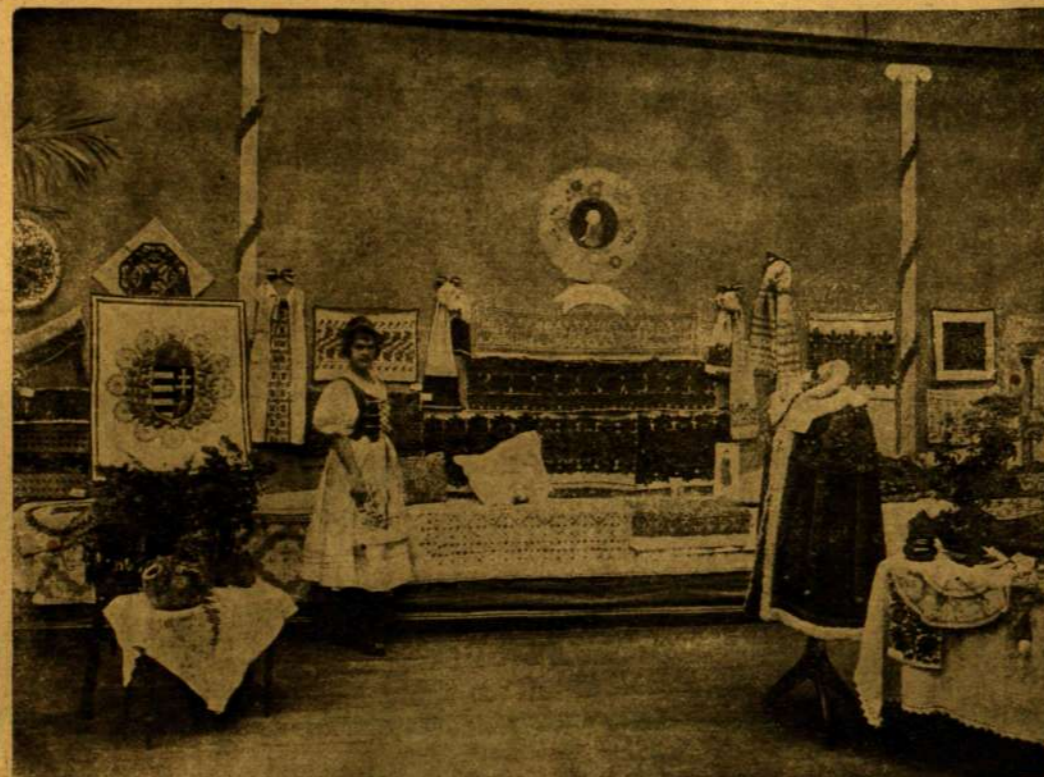
— Az én drágám. Az én egyetlen édes kicsi Piroskám.

Bánatosan mosolygott le a bebugolyált csomagra, a melyikben (ezt rögtön látni lehetett) mindössze valami összecsavart réklifélék voltak, nem pedig kisbaba. És suttogóra változott a hangja:

— Most alszik a drágám.

Percnyi szünet. Az anya tétován, vadul nézett körül, aztán, mintha valami nagy titkot árulna el az újságíróknak, alig hallhatóan susogta:

— Mert a drágám is el van átkozva; mint Magyarországon. Már szép, nagy lány volt. Huszonegy éves. És több, mint én!

A KIÁLLÍTÁS KALOTASZGÉI CSOPORTJA A MAGYAR CZIMERREL. A KIÁLLÍTOTT TÁRGYAK KÖZT ANDERSSON EMILIA URHÖLGY ÁLL, A STOCKHOLMI MAGYAR TÁRSASÁG EGYIK LEGBUZGÓBB TAGJA.

A STOCKHOLMI MAGYAR KÉZIMUNKA KIÁLLÍTÁS.

tanítónő. Ott... ott... a közelemben... Nagyváradon...

Előre hajolt. Meggörnyedt:

— Nincsenek itt kéme?

— Dehogy vannak, dehogy, — nyugtatták meg a munkatársak. — De üljön le, jó asszony. Elfárad a kicsikével.

— Igazán nincsenek? — szimatolt körül a szegény tébolyodott, mintha nem is hallotta volna, a mit szóltak hozzája. Hanem aztán mégis leült és így folytatta:

— Ah, már tanítónő volt az én drága Piroskám Nagyváradon! Aztán jöttek ezek a kutya románok. Vártuk, majd csak ki-takarodnak. Hittük, nem tarthat soká. Vártunk, reméltünk, bíztunk, — mind, mind hiába!... Nem mentek ki, ott maradtak, basáskodtak, gyalázkodtak, rátértek a magyarság mellére és undorító markukkal fojtogatták a torkunkat. Mondtam Piroskának (mert sokszor meglátogattuk egymást):

— Szivem, ne búsulj! Ne töprengj. Lesz még szőlő s lágy kenyér! Bizzál!

— De az én Piroskám egyre búsbabb lett, egyre halványabb és egyre többet tépelődött magában Magyarországon sorsán. Aztán egyszer csak, mikor Váradról átjött hozzám, utoljára, este a lámpa mellett élem tartott egy verset. Egy költeményt. Egy szépet, gyönyörűt, nagyszerűt, fájdalmasat, mint az átvert szív és lángolót, mint a tüzesóva a rabló románokról, a hazáról, Erdélyről, a hol az anyák — azt írta benne a drágám — inkább ne szülnének több gyermeket a román uraknak és forduljanak vissza medrükben az erdélyi vizek, de Erdélynek le kell ráznia magáról a román igát.

— Szép? — kérdezte fojtott hangon a drágám.

— Nagyon, — feleltem én sohajva.

Piroskámnak kigyúlt a szeme.

— Én írtam, anyám!

Még sohasem írt verset idáig, szerkesztő urak, és ez az első költeménye oly szép volt, oly fájdalmasan erős, olyan... olyan...

Elcsuklott a hangja, s csak percek múlva tudott szóhoz jutni:

— Aztán leltihografálták és úgy kezdték terjeszteni Váradon. Valami bitang gazember besúgta, hogy ő írta, és...

Elhallgatott. Mereven, szinte vérben forgó szemmel bámult maga elé.

— És mi történt? — kérdezték az újságírók, a kik Nagyváradról idekerült lapokból már nagyon is jól emlékeztek a szörnyű esetre. A toprongyos óvónő, a nélkül, hogy fölpillantott volna, gépies hangon, csaknem darálva fejezte be a mondatot:

— Elfogták. Statárium. Felakasztották.

Az iskolás gyermekeket, a kis elemistákat, a kik imádták, korbáccsal kergették az akasztófája elé, hogy jól jegyezzék meg maguknak, micsoda sors vár a románál arra, a ki magyar. És énnekem mindazt végig kellett nézmem. Szuronyos örök között.

MAGYAR RUHÁS LEÁNYOK VIRÁGGAL FOGADJÁK SZEGSZÁRDON RUBINEK KERESKEDELMi MINISZTERt, MINT A FALU-SZÖVETSÉG ELNÖKÉT.

Csend. Szünet.

— Aztán kikisértek a határra és átrúgtak Csonka-Magyarországra.

— Gyalázatos... gazok, — morajlott végig a szerkesztőség tagjain a borzalom föl-háborodása.

Az óvónő, a tébolyodott anya, egy darabig megint hallgatott, csöndesen csucsujgatva a bepölyölt réklis csomagot. Végre fölvetette a szemét és mialatt határtalan gyöngédséggel ringatta ölében a csomagot, esdő tekintettel így szólt:

— És most én arra kérem az urakat, mindegyre, a mi szent, hogy szerezzenek nekem útlevelet vissza Belényesre. Vissza akarom tenni az én drága Piroskám a bölcsőbe... hogy újra kezdje az életet... Mert jön... eljön az új élet...

Nincs tovább. Összeszorított ajkkal ült a szerkesztőségi széken és összeszorított ajkkal álltak körül a budapesti magyar lap munkatársai.

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM RÉGI KÉPTÁRÁNAK ÚJ SZERZEMÉNYEI.

A hosszú évekig viharzott háború régi képtárunkon is érezhetővé vált. Miközben hazánk ilyen siralmas állapotába jutott és életkérdésekről van szó, a művészet csendes csarnokában olyan cselekedetek kezdenek mutatkozni, melyek a magyar kultúra élet-ereje mellett bizonyítanak. Minthogy az állam alig van abban a helyzetben, hogy anyagilag segíthesse régi képtárunkat, olyan lelkes új műbarátok mutatkoznak, a kik áldozatkészségükkel szolgálják a hazát. A régi képtár történetének 1920-dik esztendőjébe beirhatjuk, hogy öt kiváló kép adományozásával nagy hiányok pótolhattak ki.

A flamand művészet történetében, különösen a XVI. század második felében nagy átalakulás veszi kezdetét, mely főleg a táj-

képfestészetben észlelhető. Ekkor születik meg a tulajdonképeni tájkép. Ezen új művészet mesterei délnémet-alföldről valók. Egyik első képviselőjük Gillis van Coninxloo volt. Kiható hatást tett Roeland Saveryre, a ki Amsterdamban tanult nála. A XVII. század elején Saveryvel már Prágában találkoztunk, a hol is II. Rudolf művészkörehez tartozik. 1606—1608-ig Tirolban tartózkodott, — talán Friaulban is járt — a mi képeinek alpesi jellegében tükröződött, míg 1613 utáni képei inkább németalföldi befolyást mutatnak fel, a miről rövid németalföldi tartózkodására lehet következtetni. Hogy ekkor Courtrai szülővárosát, a hol 1576-ban látott napvilágot, is meglátogatta volna, bizonytalan. Saveryt sem Prágában II. Rudolf,

SÁRKÖZI LEÁNYOK A FALU-SZÖVETSÉG SZEGSZÁRDI ÜNNEPÉN.

TOLNA-MŰZSI LEÁNYOK A FALU-SZÖVETSÉG MŰZSI ÜNNEPÉN.

Csonka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország.

sem Máttyás Bécsben nem bírta maradásra, mert 1616-ban Amsterdamban látjuk megint, három év múlva pedig Utrechtben mint a szent Lukács czéh tagját, a hol egészen 1639-ben beállott tragikus haláláig tartózkodott. Tulajdonképeni tanára Coninxloo volt, de az id. Peeter Brueghel, különösen pedig ennek fia, a Bársonybrueghel is hatással volt rá. Legnagyobb mestere azonban maga a természet volt és azok a tiroli benyomások, melyeket magában hordozván soká megtartott. Innen származik, hogy 1606—1614-ig előszeretettel festett hegyi tájakat, részint staffageval, részint anélkül. Savery azonban nem volt egyoldalú művész; a mellett hogy tájképeket festett, nagy varázsszal bíró állatképeket teremtett, sőt virágszendéleteket is és ezzel ezen művészet egyik előfutárjának mondhatjuk. Legnagyobb jelentőségét azonban a tájképfestészetben nyeri.

Múzeumunk korai flamand kabinetje a legnagyobb látványosságok egyike: a melyben a XVI. század második és a XVII-ik század elejének pártját ritkító id. Peeter Brueghel és fiának, a Bársonybrueghel mesterművei vannak, két kiváló képpel gyarapodott. Roeland Savery ecsetjéből származtak, a kinek műveit ez ideig fájdalmasan kellett nélkülöznünk, mert azon neki tulajdonított két tájkép (649 és 655. sz.), a mint azt összehasonlítás után megállapíthattuk, nem tőle származik, hanem a nála valamivel fiatalabb tehetséges festőtársától: Ábraham Govaertstól. Savery múzeumunkba való bevonulását két képpel ünnepli, melyekből, úgy a táj, mint az állatfestészetének legjobb részét ismerjük meg. Ezzel képtárunk egyik régi hiányát pótolták ki a legszebb módon. Az egyik képet Balla Odón, Rácz Sándor urak és az „Artes” műkereskedés szerezte meg a múzeummal egyetemben, a másik pedig Heim Mórinczné szül. Schwarz Margit úrhölgy adományára.

Az előbbi kép, mely signaturával van el látva, kompozícióban rokon mesterünknek a drezdai képtárban őrzött képével. Mindkettőn a baloldalon sötét fákat és tavacskaiban vízmadarakat látunk. Míg a drezdai képen egy torony romja van — a mi Savery művészetében 1614 óta többször megismétlődik — addig a mi képünkön fáktól benőtt falépitmények vannak sziklával összenöve. A tavacska, a fal romját és a sziklákat meleg világító barna árnyalásban tartotta, az ég szürkészöld. A híres „sárga sarok” sem hiányzik, a mely Savery képein oly jellegzetes és 1609 utáni művészetében bizonyítva van. Ezen „sárga sarok” mindig fent balra látható: a mi képünkön a nap felhők mögött rejtőzik, mégis elszórja sugarait a falra és a tavacska egy részére, a mivel ezen részeknek éles kidomborítását éri el.

Teljesen másképp hat Savery másik képe, a mely az előbbinek szerencsés kiegészítéseként a múzeum tulajdonába jutott és a művész munkálkodásának utolsó korszakából származik. Mélyen átértett, nagy elgondolási festménnyel állunk szemben, melyen a részletesség sem hiányzik, a mely sok érzésről és természetszeretetről tanuskodik. Annak ellenére, hogy a mestertől szignált kép nagyon késői — keletkezése dátumát tekintve 1632-ben festetett — mégis a művész korai korszakának emlékeit viseli magán. A hangsúlyozás, ellentétben az előbbi képpel, melyen főleg az állatvilágot emelte ki, itt a tájon van — és az a kevés állat (szarvasok, kőszálikecskék és van egynehány madár) csak a mozgás élnéként szolgál. Míg az előző említett képre főleg a hangulat mély-sége jellemző, addig a legkülönbözőbb, főleg világoszöld és sárga színben tartott fák és a háttér kék tónusai úgy hatnak, mint egy szemégyönyörködtető finom gobelin. Nem érdekeltlen, ha megemlítem, hogy a távlat kék tónusa a Bársonybrueghel távlatával rokon — hasonlítsuk pl. össze az utóbb említett művészt „Éva teremtése” című képünkkel.

Régi képtárunk gyarapodásának fénypontja Jacob Jordaens Ádám és Éva képe. A nap-sajtó, a mely — sajnalatos módon — oly gyakran lelkiismeretlenül dolgozik és helytelen információknak könnyen ad helyet és

Adriaen van de Velde: Téli táj korcsolyázókkal.

Giovanni Battista Weenix: Szárnyasok.

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM RÉGI KÉPTÁRÁNAK ÚJ SZERZEMÉNYEI.

szívesen él szenczációkból, melyek nem felelnek meg a valóságnak, sok mindent költött e képről, még mielőtt látta volna. Az újságtól felcsigázott kíváncsiság tetőfokát érte el és a nagyközönség beözönlött a kép kiakasztása alkalmával, hogy a sokat rágalmazott művet láthassa. A vitaközös hullámai hamarosan lecsendesedtek és a legtisztább művelvezet elől elűntek. Ma egy embert sem találunk, a ki a Jordaens kép valódiságát kétségbe vonná, kivéve azokat, a kik a művet Rubensnek tartják. Mikor a képet először láttam, tisztában voltam azzal, hogy kiváló művel állok szemben: már maga a nagyszabású kompozíció is a mellett szólt. Az előtérben elhelyezett állatok, a növényzet és a tájkép arra mutatott, hogy Jordaens művészetével van dolgunk, különösen pedig az állatok virtuozus, széles ecsetkezelése árulta el a nagy antwerpeni mester kezét. Ezzel szemben idegennek tűntek fel az alakok típusai. Szabad szemmel volt látható a restaurator kezének nyoma Ádám haján. Már ezen résznek eltávolításánál láttam újra napvilágot az eredeti haj. A nagy óvatossággal vezetett restauratori munka további haladásánál kitűnt, hogy mindkét

alak tetőtől talpig át volt festve. A megmáskolt átfestés eltávolítása után az eredeti festmény teljes pompájában bontakozott ki. Ma a kép eredeti szépségének egykori épségében ragyog mint Jacob Jordaens egyik legkiválóbb képe, mely gazdag munkásságának legértékesebb korszakából származik és vetekedik barátjának, Rubensnek, képeivel. Ezen kép tetőfokát jelenti azon gyarapításoknak, melylyel sok évi működésem alatt olyan kiváló képeket szerezhettem meg mint Goya, Velazquez, Greco, Raeburn, Hals, Kalff, Lys, id. Holbein stb. A Jordaens-kép nem szorol analízisre, mert már teljesen átment a közönség tudatába és mint abszolút műremek él abban tovább. Hogy ezen páratlan szép kép biztosítva lett Magyarország részére, gróf Apponyi György és Pörkai Márton urak lelkes közreműködésének, továbbá Krausz Simon, dr. Goldfinger Gusztáv és dr. Eber Antal urak hazafias áldozatkészségének köszönhetjük.

Azonban múzeumunknak nemcsak flamand, hanem hollandus osztálya is meggazdagodott két kiváló művel. Egynehány műbarát, kik nem akarják nevüket elárulni, Pörkai Márton úr nagylelkű fáradozásával az amster-

Roeland Savery: Táj vízmadarakkal.

Roeland Savery: Sziklás táj.

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM RÉGI KÉPTÁRÁNAK ÚJ SZERZEMÉNYEI.

dami iskola érdekes és gazdag anyagát egy téli tájképpel ajándékozta meg. A flamand és holland művészek mindig nagy előszeretettel viseltették a téli tájak iránt. Ezen művészet kezdői eleinte csak a hónapokat és évszakokat ábrázolták; az önálló tájképfestészet terén pedig a XVI. és XVII. században mutatkoztak a legnagyobb alkotások. A sok közül megemlíti a legkiválóbbakat neveit: id. Peeter Brueghel, Lueas van Valckenborch, Rembrandt, Jacob van Ruisdael, Aelbert Cuyp, Hendrik Avercamp, Aert van der Neer, Izaak van Ostade stb. Téli képek mutatkozik Hollandia minden bájja: a városok befagyott sánczai, csatornái és a tavak mindmegannyi motívum, melyet a holland festő mindig új szemmel lát meg, melyben életet és mozgást hoz, úgy hogy sohasem lesz unalmas. A múzeumunknak adomái nyozott kép is gazdag, változatos oldalát mutatja be a téli Hollandiának. Adriaen van de Velde a jégen tovaúzó emberek örömeit festi, úgy az öreg, mint a fiatal, a gazdag és a szegény, mind a téli sport örömeinek él. A baloldalon előkelő személyek láthatók, mellettük egy parasztfü, a ki két bötöl akar tovább jutni a szánkóján, aztán

három férfi kísér egy rózsával megrakott szánkót, mellette egy férfi ül és a korcsolyát csatolja fel. Ez játszódik le az előtérben, melyet egy a jobboldalon barnássárga tónusban tartott fákkal körülvett parasztház határol be. Mögötte nagy jégterület terül el, melynek végét egy városka övezi. Az egész képből Hollandia derűs hangulata árad: a különböző finom hidegszürke árnyalást csak a baloldalon álló divatos asszonyok tarka ruhája szakítja meg. Míg az előtérben legfinomabban kidolgozott alakok vannak, addig a háttérben lévő városka csak kevés, leheletszerű finom vonásokkal van festve, a mit Esaias van de Velde befolyásának tulajdoníthatunk. A kép, melyet joggal nevezhetünk műremeknek és a legszebb holland téli tájképek közé sorozhatunk, bármely elsőrangú képtárnak díszére válna. E kép, különösen a philadelphiai Johnson-féle gyűjteményben őrzött és szignált Adriaen van de Velde-képpel hozható analógiába. Múzeumunk képét örömmel üdvözljük mint a holland osztály értékes új darabját, melyben ez ideig csak Jacob Grimmer és Hendrik Avercamp téli tájképeivel volt képviselve.

Végül még meg kell említenünk egy képet.

Heim Mórinczné szül. Schwarz Margit nagylelkű adományozása után Giovanni Battista Weenix (1621?—1660?) festette állatképhez jutottunk. Ez ideig múzeumunknak hollandus fentről világított termében a „Szárnysok” festészetét Jan Weenix, Melchior d'Hondecoeter és Cornelia Ryck képviselték nagyméretű képekkel. Ezzel az örvendetes gyarapodással a festészet ezen faja Gysbert d'Hondecoeter kivételével, a ki Melchior édesatyja volt és szintén „Szárnysokot” festett, képviselve van. E gyarapodás művésztörténeti szempontból is fontos, mert Giovanni Battista Weenix nem csak Jan Weenix atyja és Melchior d'Hondecoeter nagybátyja, hanem egyszersmind tanárjuk is volt. Mindenek előtt mint a Campagna és tengeri kikötők festője ismeretes: több évig Olaszországban időzött, a hol Panfilo kardinalis, a későbbi X. Innocent néven ismeretes pápa részére dolgozott. Nagy előszeretettel festett oszlopromokat tengerparton. Egy ilyen, a déli naptól áthévítt képe került az Esterházy-gyűjteményből múzeumunk tulajdonába. Egynehány csendéletet is festett. „Szárnysok”-képei ritkák. Hogy ezen a téren mennyire otthonos volt, bizonyítja a drezdai képtárban őrzött és ez a múzeumunkba került, ez ideig még ismeretlen kép, mely a művész monogrammjával van ellátva. A hangsúlyt a két pulykára helyezte, melyeket élhetően festett széles ecsetkezeléssel vörös, fekete és fehér színben a nagy vászonra: a kép többi részére kevesebb gondot fektetett. *Térey Gábor.*

TURKESZTÁNI EMLÉKEK.

Egy hadifogoly jegyzetei. Irta dr. Lupkovics György.

I.

Tompa dübörgéssel rohog vonatunk a Dnyeper hídján a sötét éjszakában. Néha egy-egy fényzó világitja meg a hatalmas hidat és a rajta siető vonatot, azután ismét minden sötét marad: észre sem vesszük, hogy Kiewet hagytuk el.

Vajjon hová visz utunk? Még magunk sem tudjuk. Talán a minden oroszok csárjának hűséges csinovníkai (hivatalnokai) sem határozták meg egyelőre, hogy hová irányítanak. Ez nem is oly sürgős. A husz millió négyzetkilométeres birodalomban hetekig utazhatunk. Csak megynyit előre a Don és Dnyeper közti végtelen síkon, hol valamikor őserőtől duzzadó eleink legeltették fűre lovaikat.

Még fülünkbe csengenek Przemysl erdeinek robbanásai, még látni véli szemünk az égig ható lángoszlopokat, szinte reng a föld még lábunk alatt, ha visszagondolunk arra az első tavaszi napra, a mikor a büszke és dacos erősséget kénytelenek voltunk átengedni az ellenségnek. Második Világos volt. De utána még szomorúbb évek jöttek...

Gyorsan változnak a képek, kelet felé tartunk. A végnélküli rónák szemlélete szemünket is kitágítja. Néhány nap és vonatunk átrohog a Donon Voronesnl, majd a kies Penzát is elhagyjuk és Szizranon túl vonatunk már a megfagyott Volga hídján tart. Majd feltűnnek Szamara aranyos kupolái és aggódva kérdezzük meg egymást: Szibériába vagy Turkesztánba fog-e vonatunk elágazni? Még mindig nem tudjuk, vajjon Szibéria hőmezőire, avagy Turkesztán homokpusztáira szánt e bennünket a győzők akarata? Találhatjuk, melyik volna jobb. A bajtársak többsége szivesebben tartana Turkesztán felé, hiszen bár előreláthatólag hosszú fogság bilincsei várnak reánk, de így talán alkalmunk lesz bele-belejo pillantani a bővös-bájos Kelet legközebe.

Reggelre vonatunk már az Ural hegység nyúlványain halad és megpillantjuk Örenburgot, a német telepítvényt és az urali kőzások főhelyét. Most már tudjuk, hogy Turkesztánba visznek. Itt látjuk először — habár csak a vonat ablakaiból — az első turbános és kaftános mohamedánokat. A vonat még lassan halad a jéges Ural folyó hídján és rövid idő múlva már Ázsia földjén vagyunk. A művelt területek hamarosan elmaradnak és helyükbe lépnek a messzi step-

pék, azok az óriási kiterjedésű füves lapályok, a mely kelet felé Szemipalatinzkig, nyugat és délnyugat felé pedig a Donig és Kaukázusig terjednek.

Már két hete utazunk. Szemünk már hozzászokott a hatalmas arányú területekhez, most azonban kezdődik egy új látvány, a homoksvatag. Utunk homokhegyek között vezet; a hó, mely odáig mindent elborított, már eltűnődik. Néhol egy-egy füves hely, hol feltűnnek a vándorló nomád kirgizek csúcsos sátrai: a „jurták.” Oráig halad a vonat megállás nélkül. A vasútvonalat német mérnökök építették és alig 15 esztendeje készült el. Nem igen irigyeljük a magányos órházak lakóit. Száz kilométerekre sincs lakott hely, csak a kóborló törzsek jelzik, hogy van még élet erre felé is.

Alig várjuk, hogy megpillantsuk az Aral-tót és íme észrevétlenül is oda értünk. Vonatunk megáll „Aralszkoje more” állomásán, a gép vizet merít — mi pedig engedelmet kérünk, hogy az ázsiai tó-óriások egyikét közelről is üdvözölhessük. Néhány kedves vitorlás horgonyt vetett a kikötőben és már a partú zöldelő fák jelzik, hogy közeledünk a tavasz hónapjához. Szinte hinni se akartuk, hogy a pompás gőzös az Aral-tó — az oroszok tengernek nevezik — hadi flottájának egyik tagja, fedélzetén minden eshetőségre kész kis kaliberű gyorstűzelő ágyúval. Mert bár az Aral-tó körül csak lakatlan homoksvatag terül el, s partjait halászokon kívül csak néha keresik fel szerény természetű árapályok, mégis az ázsiai orosz politika szükségességének tartotta ide is elhelyezni biztosítékait, mert alig ötven esztendeje, hogy befejezték Turkesztán okkupálását és a jámbornak látszó törzsek néha az Aral-tó csendes vizét is felzavarják. A parton számos kagyló és a víz sós volta is jelzi, hogy az Aral-tó maradványa egy néhai nagy beltengernek, a mely valamikor e tájakat borította. Körülbelül olyan nagy, mint Erdély és állandóan apad és szárad, dacára annak, hogy a Szir-Darja és Amu-Darja hatalmas víztömegekkel termékenyítik. Igaz, hogy rengeteg homokot is hordanak bele.

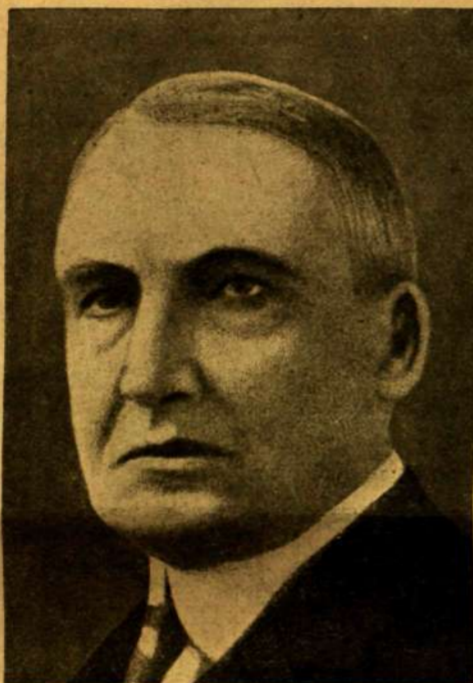
Rövid tartózkodás után búcsút mondunk a hatalmas tenger-tónak, melynek habjaiban őseink bizonyára sokszor itatták lovaikat és tovább robogunk. A Szir-Darja folyó völgyébe értünk és a kietlen homokmezők egyszerre megelevenednek, s millió apró színes tulipánokkal van borítva a táj, a meddig csak látunk. A virágok közt pedig számos teknősbéka élvezi a tavasz első lágy illatát. Tavasszal ily színes virágokkal van borítva a folyók melléke. A forró nap azonban néhány hét alatt kiszárítja a virágokat és újból kietlen szürke lesz a vidék.

Ejfel hagyjuk el Kazalinszkot, a mely az első nagyobb turkesztáni város; gőcpontja a kereskedelmi karavánoknak, a melyek Perzsziából, Bucharából és Chivából Orenburg, Orosz és Tomszk felé haladnak. Reggelre mintegy varázsütre hirtelen megváltozik a vidék és egyhangú sivatag helyett zúgó nádasok közt visz el vonatunk. A Szir-Darja ingoványaiba értünk, a melyek oly hatalmas területeket borítanak, hogy jó néhány magyar vármegyét lehetne bennük elhelyezni. Mindenütt ijedt vízi madarak rebbennek fel, egész rajokban a gémekek, s itt-ott egy-egy kőcsag csillog a magasban. A szilárdabb és szárazabb dombocskákön és zombókókon egy-két jurta emeli fel fejét. A nádból készült és néhány percz alatt összerakható sátor ép oly rövid idő alatt szét is szedhető. Csupán teveször-szalagokkal van össze tartva, szögnek nyoma sincs rajta. Előttük ülnek a napbarnított lakók, mellettük a tűzhely, melynek füstje lassan és zsinóregyenesen emelkedik az ég felé, hogy egybefonódjék a leereszkedő esthomálylyal. Mily egyszerű és kedves kép. Csend ül az egész tájon. Ezer kilométerre távol a kultúra, csak a vasúti vonal mutatja, hogy nem szűz már e föld sem, feltörté a technika úttörő csákánya.

Reggelre ismét komor sivatag váltja fel a képet. Különös alakok tűnnek fel a távolban. Mind jobban közelednek. Egy hosszú karaván keresztezi utunkat, 10—15 megrakott tevé, elől a karavánvezető kicsi, de

GŐRGY JÓZSEF, A M. KIR. TESTŐRSÉG ÚJ PARANCSNOKA.

HARDING, AZ AMERIKAI EGYESÜLT-ÁLLAMOK ÚJ ELNÖKE.

erős lován. A tevék mind egymáshoz vannak kötve; hosszú libasorban és lassú, kimért, egyenletes lépéssel viszik, csónakszerűen himbálgatják a fanyereghez erősített két oldalon függő súlyos terhüket. Nyakukon nagyobb, kolompszerű csengő; mindegyiknek más a hangja. A láthatár barnás-szürke színei hamarosan elnyelik a sivatag éme fardhatatlan hajóit.

Egy nagyobb oázis bontakozik ki előttünk és már meg is állunk Perovszk állomásán. Néhány évtizeddel ezelőtt még „Ak-Mecset” volt e megerősített hely neve és az északra jövő támadások ellen az innen kissé délkeletre fekvő „Pispek” és „Tokmek” erődökkel együtt a szélső védelmi vonalat képezte. Erőd alatt itt néhány ezer négyzetméternyi területet kell érteni, mely széles földbástyákkal van körülveve, s vízi árokkal bekerítve. Az erőd a Szir-Darja partján áll és még most is elég védelmet nyújt egy hirtelen támadás ellen az oroszoknak, ha a benszülött kirgizek és szartok fellázadnak ellenük, a mi egyébként nem is oly ritka eset.

Utunk tovább visz és már feltűnedeznek a Kara-tan hegység láncolatai, hófehér takaróikkal. Reggel felé már újabb látványban gyönyörködhetünk. Turkesztán város mecsesjének magas kupolája emelkedik ki a ködös légből, de még jó időbe telik, míg oda érünk. Ez a hely volt régebben Turkesztán fővárosa. A Szir-Darjától 12 km.-re van és csak úgy tudják életben tartani, hogy széles csatornákkal vezetik a vizet a városba. Jelenleg elvesztette jelentőségét, a mióta gazdát változtatott az egész tartomány.

Közeledünk már Taskent felé. Éjszakán át utunk állandóan emelkedik; elhagytuk a sík vidéket és a Tien-San nyúlványait alkotó fensíkra értünk. A mint a felkelő nap melegítő sugarai bennünket is felébresztettek, a meglepetés és bámulat kiállításával szaladtunk az ablakokhoz.

A kietlen homok eltűnt, mindenütt felváltotta a gondosan művelt föld és csakhamar meggyőződünk, hogy a hatalmas zöld táblák gyapot-mezők. Mindenütt bővizű patakok csobognak, dús növényzetű berkek közt zöldelő szőlő-lugasok, felettünk a mely kék égbeolt és a tavaszi virányokon át a reggeli napfényben szikrázó jegesek és hófödte oromok törnek az ég felé. Valóban az éggel ölelkeznek e havasok. Kelet felé a Tien-San borzalmas meredélyei, köztük fejedelmi magaslak a „Khan-Fengri” 7800 m. magas orma. Délkeletre a „Pamir” fensík széles hómezőivel, honnan a kutató szem már Indiának „Pendsab” és „Kasmir” tartományaira tekinthet le. Délre és Délnyugatra a „Pamir-Majszki” hegyláncz vonul, a melynek legmagasabb csúcsa, a Kaufmann-csúcs is a 8000 métert közelíti meg. Ha onnan lemegyünk, már csak az Amu-Darján kell átsónakázunk és Afganisztánban vagyunk, de ott élnek merednek a Hindukus hegylánczai, a melynek legalacsonyabb hegői is 3700—3900 m. magasak.

Nem győzünk eleget gyönyörködni a lebilincselő látványban, a melynél hatalmasabbat emberi szem alig láthat — és már átsuhan a vonat Taskent elővárosain. Magas anténák jelzik a rádió-állomást. Még mindenütt dús növényzet, a melyből csak néha villan ki egy-egy ház. Várjuk, mikor bontakozik ki a város — és már lassítja vonatunk járását, a vonatkísérő elküldte magát „stancia Taskent” és meg is állt vonatunk a személypályaudvaron.

Persze hiába vártuk kibontakozni a hársorokat, azokat úgyszólván teljesen elfedik a ligetek és sétányok. Kiszállunk utazásunk 20-ik napján és egyelőre nem is visznek tovább. Lesz tehát alkalmunk egy kissé megsejmelni és megismerni e keleti empóriumot.

(Folytatása következik.)

Csonka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország.

A VATIKÁN PINCZÉI.

Regény. (Vége.)

Irta André Gide. — Francziából: König György.

VII.

Az volt-e a szándéka Protosnak, hogy kiszolgáltassa Lafcadiót a rendőrségnek, mint a hogy megfenyegette vele, nem tudom, de a következők azt mutatják, hogy a rendőrségi urak között nem csupán barátai voltak. Ezek ugyanis Karola előző napi följelentése következtében a Vicolo dei Vecchierelli-ben egérfogót állítottak fel. Régióta ismerték már ezt a házat és tudták, hogy legfelső emeletén titkos átjáró van a szomszéd házba. Ennek kijáratát is őrizet alá vették.

Protos nem félt a rendőröktől. Sem a vád, sem az igazságszolgáltatás egész felkészültsége nem ijesztette. Tudta magáról, hogy nehéz kézrekeríteni. Minthogy igazi bűn ez alkalommal nem nyomta a lelkét, csak apróbb vétségek, bízott benne, hogy ki fog bujhatni kezük közül. Nem ijedt meg tehát túlságosan, a mikor észrevette, hogy be van kerítve, erre azonban nagyon hamar rájött, mert bármily álarcz mögött kitűnő szimat-tal azonnal felismerte a rendőrség embereit.

Először Karola szobájába zárkózott be, hogy megvárja hazatértét, hiszen Fleurissoire halála óta nem is látta. Tanácsot akart kérni tőle és néhány útbaigazítást akart hátrahagyni nála, azon valószínű esetre, ha lefűlelnék.

Karola, Gyula óhajához képest, nem jelent meg a temetésen. Senki sem tudta, hogy egy sírelék mögött elrejtőzködve,

esernyője alatt ő is végignézte távolról a szomorú szertartást. Türelmesen, alázattal várt, míg a látogatók elhagyják a frissen hantolt sír környékét, megvárta, míg a menet újból elindult, Gyula Anthime-mal kocsiba szállt s a kocsi a hullani kezdő esőben eltávozta. Csak ekkor közeledett a sírhoz, kivett kendője alól egy nagy öszirozsabokretát és elhelyezte a síron, kissé távolabb a családi koszorúktól. Ezután pedig ott állt hosszú ideig az esőben, nem nézett semmit, nem gondolt semmire, még imádság sem jutott az eszébe, csak sírt.

Mikor visszatért a Vicolo dei Vecchierelli, mindjárt feltűnt neki a bejáratnál két szokatlan alak, azt azonban, hogy a házat őrizik, nem vette észre azonnal. Kívánta már viszontlátni Protost, de nem lévén semmi kétsége a felől, hogy ő a gyilkos, szivből gyűlölte most...

Néhány pillanattal később a rendőrök javeszékelésére szobájába rohantak, de sajnos, már későn! Protos ugyanis, mikor megtudta, hogy barátja feljelentette a rendőrségen, szertelen haragra lobbant és megfojtotta Karolát.

Ez déltájban történt. Az esti lapok már közölték az esetet és minthogy Protosnál

SOLTRA JÓZSEF ÉDESATYJA, MENYASSZONYA ÉS HOZZÁTARTOZÓI A TEMETÉSEN.

megtalálták a kalapbélés bőrdarabkáját, kettős bűnössége nyilvánvaló volt mindenki előtt.

Lafcadio ezalatt, az est beálltáig, óráit valami határozatlan várakozásban vagy félelemben töltötte. Nem a rendőrségtől félt, melylyel Protos megfenyegette, hanem Protostól magától és még valami mástól, a mit nem tudott meghatározni, de védekezni sem próbált ellene. Megfoghatatlan bágyadság ült a mellén, nem volt egyéb, mint fáradtság: lemondott a győzelemről.

Előző este Gyulát csak egy pillanatra láthatta, mikor ez a nápolyi vonat megérkezésekor átvette a holttestet, ezután hosszasan járt-kelt czél nélkül a városban, hogy eloszlassa elkeseredését, melyet a vonaton folytatott beszélgetés következtében fellépő függés-érzete okozott.

Protos letartóztatásának híre ennek dacára sem hozta meg Lafcadiónak azt a megkönyebbülést, melyet várni lehetett volna. Inkább csalódást érzett. Különös egy lény! Mint a hogy a bűn elkövetésekor feltett szándékkal eltaszított magától minden anyagi előnyt, épen úgy most nem mondott le szívesen a játszma egyetlen kockázatáról sem. Nem akarta elhinni, hogy a játszmának mindjárt vége lehet. Mint régen, sakkzó korában, szívesen odaadta volna most is ellenfelének az egyik tornyot, és úgy érezte, mintha az események hirtelen annyira könnyűvé tették volna neki a győzelmet, hogy most már az egész játszma érdektelenné vált és nyugalma csak akkor térne vissza, ha még nagyobb kockázatot vállal.

SOLTRA JÓZSEF, A MEGGYILKOLT RENDŐR A RAVATALON.

mikor egy szolga lépett hozzá és jelenté, hogy a gróf felment szobájába és ott várja.

Lafcadio belépett hozzá. Gróf Baraglioul egyedül volt, ismét utcai ruhában.

— No hát! A gyilkos már ül, — fogadta Lafcadiót és kezét nyújtott.

Lafcadio nem vette el a kezét. Állva maradt az ajtó mélyedésében.

— Miféle gyilkos?

— Hát miféle gyilkosról lehet itt szó... a sógorom gyilkosa.

— A sógorának gyilkosa én vagyok.

Remegés nélkül, megszokott hangján, még csak nem is halkán, minden mozdulat nélkül mondta ezt és oly természetesen, hogy Gyula először nem is értette meg. Lafcadiónak ismételnie kellett szavait.

— Azt mondom, hogy nem tartóztatták le az On sógorának gyilkosát, azon oknál fogva, mert az On sógorának gyilkosa én vagyok.

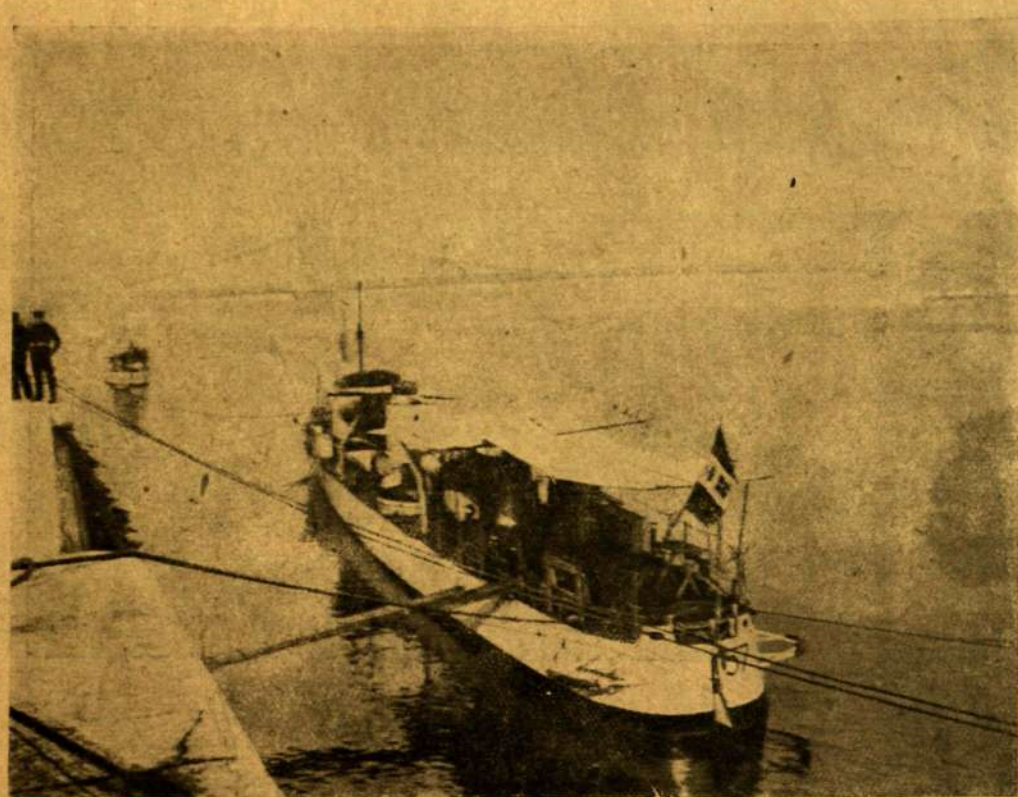
Hogyha Lafcadiónak félelmetes külseje lett volna, Gyula e percben talán megijedt volna tőle. Lafcadio külseje azonban egészen gyermeki volt. Talán még inkább fiatalabbnak látszott, mint első találkozásukkor. Tekintete most is olyan tiszta, hangja most is olyan érczes volt. Beesükta az ajtót, de ott maradt mellette és hozzá támaszkodott. Gyula az asztal mellett egy karosszékre kanyarolt.

— Szegény gyermek, beszéljen halkabban!... Mi történt magával? Hogyan tehetett ilyesmit?

Lafcadio lecsüggesztette fejét és máris megbánta, hogy szólt.

HORTHY MIKLÓS KORMÁNYZÓ RÉSZVÉTÉT FEJEZI KI A MEGGYILKOLT SOLTRA JÓZSEF ÉDESATYJÁNAK ÉS HOZZÁTARTOZÓINAK.

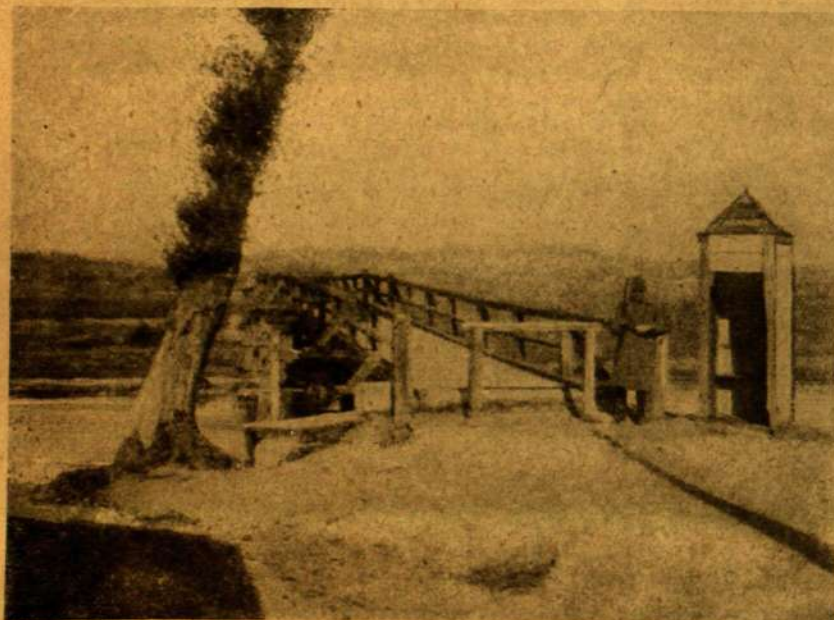
OLASZ MONITOROK A DUNÁN A BUDAI RAKPARTON.

— Magam sem tudom. Nagyon gyorsan tettem, mialatt kedvem volt rá.

— Mi kifogása volt Fleurissoire ellen? Ez ellen a derék, mindenféle erényekkel fényeskedő ember ellen?

— Nem tudom. Nem látszott boldognak... Hogy magyarázzam meg Onnek azt, a mit magamnak sem tudok megmagyarázni?

Kínos csend támadt, melyet szavaik csak időnként szakítottak meg; ezután hosszabb csend állott be. Hallani lehetett a szálloda földszintjén játszó nápolyi zenekar banális dallamát. Gyula kisujja gondos ápolás mellett hosszúra növesztett körmeivel valami gyertyafoltot kapargatott az asztalterítón. Egyszerre csak észrevette, hogy ez a szép köröm elrepedt. Egy, a körömöt szélességében átszelő vonal halványította el a domború remekművet. Hogyan történhetett ez és hogyan nem vette mindedig észre? Barmint történt legyen is, a baj nem volt jóvátehető, Gyulának nem maradt egyéb hátra, mint levágni a körömöt. Nagy szomorúságot érzett a látvány fölött, mert nagyon ápolta kezét és ezt a körömöt, mely előkelőnek vélt kezének egyik főbúszkesége volt, különösen képpen szerette. Az olló ott volt a kis asztalka fiókjában és Gyula éppen elő akarta venni, — ehhez azonban arra lett volna szükség, hogy Lafcadio előtt elmenjen, csupa tapintatból későbbre halasztotta el ezt a fontos műveletet.

A MAGYAR-CSEH HATÁR AZ IPOLYNÁL BALASSA-GYARMAT ALATT.

— És... mi a szándéka mostan?

— Nem tudom. Talán jelentkezem a rendőrségen. A mai éjszakát még arra fordítom, hogy megmondoljam a dolgot.

Gyula leejté karját a karosszékre, néhány percig Lafcadióra bámult, majd bátorítalan hangon felsóhajtott.

— Most kezdtem volna megszeretni! — mondta minden rossz szándék nélkül.

Lafcadio nem érthette félre. Ha öntudatlan volt is, mégis csak kegyetlen volt ez a megjegyzés és szíven találta Lafcadiót. Felmelte fejét, készen arra, hogy szembeszálljon azzal a félelemmel, mely hirtelen fojtogatni kezdte a torkát. Gyulára nézett. Hát ez az, kinek tegnap még testvérenek éreztem magam? Körüljártatta tekintetét a szobában, hol tegnapelőtt, bár a gyilkosság már akkor el volt követve, még jókedvűen beszélgetett. A parfümös flaskó most is ott volt az asztalon, csaknem üresen már.

— Hallgasson ide, Lafcadio, — folytatá Gyula. — A maga helyzete az én véleményem szerint nem tökéletesen reménytelen. A kit a gyilkosság elkövetésével gyanúsítanak...

— Igen, tudom, hogy letartóztatták, — szakította félbe szárazon Lafcadio. — Azt akarja talán tanácsolni nekem, hogy eltűnjem, hogy magam helyett egy ártatlant vádoljanak?

— Az, a kit ártatlannak nevez, meggyilkolt egy nőt, a kit maga is ismer...

— És ez jogokat ad nekem talán?

— Nem akarom épenséggel ezt mondani. — Tegyük még hozzá, hogy ő az egyetlen, a ki ellenem vallhatna.

— Mondom: minden remény még nem veszett el.

Gyula fölkel, az ablak felé indult, rendbehozta a függöny ránczeit és visszatért. Előrehajolva, karjait keresztbe fonta azon karosszék támláján, melyben az előbb ült.

— Lafcadio, nem akarom tanács nélkül elengedni. Meggyőződésem szerint csak magán fordul meg, hogy becsületes emberré váljék és ismét helyet foglaljon a társadalomban, oly mértékig legalább, a hogy születése megengedi... Az Egyház is segítségére lehet: Menjen győnni. Rajta, fiam, kis bátorság!

Lafcadio nem tudta visszafojtani mosolyát.

— Meg fogom gondolni jóindulatu szavait.

Lafcadio előrelépett.

— Bizonyára jobb szeret gyilkossal nem fogni kezét. Mégis meg akarnám köszönni...

— Rendben van, rendben van, — mondá Gyula, szívélyes és távoldartó mozdulattal.

— Isten áldja meg, fiam. Nem merem mondani, hogy viszontlátásra. Mégis ha a jövőben...

— A jelenre nézve nincs egyéb mondanivalója?

— E perczben semmi.

— Isten áldja meg, uram.

— Lafcadio komolyan meghajította magát és kiment.

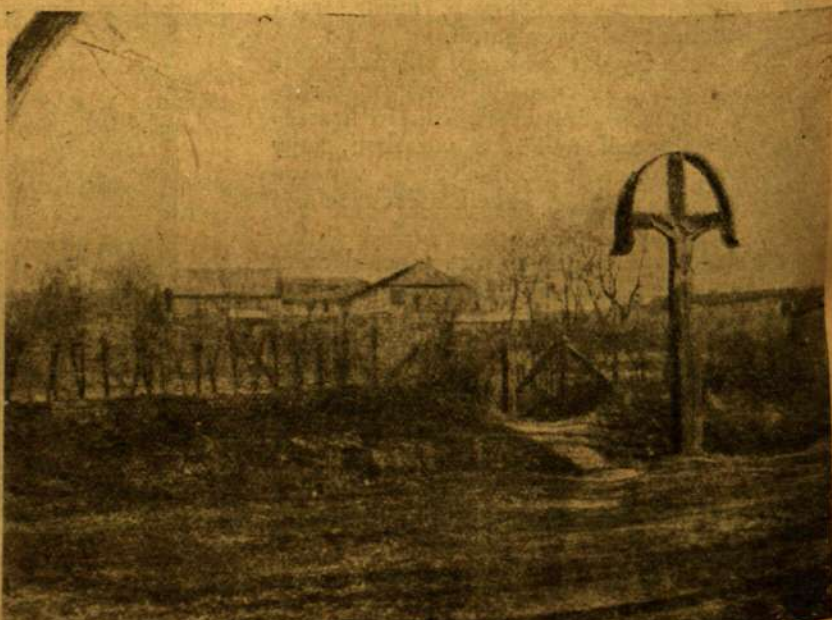
Visszatért szobájába, egy magasabb emeletre. Félig felöltözve vetette magát az ágyra. Forró est után az éjszaka sem hozott enyhülést. Ablakja tárva volt, de semmi szellő sem mozgatta a levegőt; a kerteken túl fekvő Therman-ter villanylámpái szobáját kékes fényben szétvárosító és holdvilágra emlékeztető világossággal töltötték meg. Gondolkozni próbált, de valami különös tompaság bénította meg gondolatait, nem gondolt sem bűnére, sem a menekülés lehetőségeire, csak Gyula kegyetlen szavait: „Éppen most kezdtem megszeretni”, szerette volna elfelejteni.

Ha nem szereti Gyulát, miért érdemes megkönyezni ezeket a szavakat? Igazán ez volt sirásának oka?... Az éjszaka oly kellemes volt, úgy érezte, mintha éppen semmit sem kellene tennie, hogy azonnal meghaljon. A vizesüveg felé nyult, megnedvesítette zseb-kendőjét és fájó szívére szorította.

— Nincs ennek a világnak olyan itala, mely ezt a száraz szívet felfrissíthetné! — sóhajtott fel, bőséges könnyeket hullatva, melyek ajkához érve, kesernyés ízükkel jól estek neki. Versek jutottak eszébe, maga sem emlékezett már, hogy hol olvasta őket: „Szívem fáj, bágyadt fáradság tompítja érzéseimet.”

Elaludt.

Álmodik vajjon? Nem kopogást hallott az imént? Az ajtó, melyet éjszaka sohasem

A BALASSA-GYARMATI LAKTANYA ÉS KÖRNYÉKE, A HONNAN 1919. JANUÁR 29-ÉN A VASUTASOK KIVERTÉK A CSEHEKET.

szokott bezárni, halkán kinyílik és gyengéd, fehérbe öltözött alak lép be rajta. Hallja, a mint erőten hangon szólítja:

— Lafcadio... Itt van, Lafcadio?

Bár félálomban, Lafcadio mégis megismeri a hangot. De most is kételkedik-e még a bájos látvány valóságában? Tart-e még attól, hogy egy szó, egy mozdulat elűzheti onnan?... Nem szól semmit.

Baraglioul Genovéva, kinek szobája atyjáé mellett volt, akaratlanul meghallgatta Lafcadio és atya beszélgetését. Türelmetlen aggodalma készítette arra, hogy Lafcadio szobájába jöjjön és mivel kérdése egy ideig válasz nélkül maradt, azt hitte, hogy Lafcadio öngyilkos lett. Az ágy előtt kínos zokogás közt térdre vetette magát.

Lafcadio felemelkedett és feléje hajolt, de ajkait nem merte még erre a szép homlokra nyomni, melynek fénye ott tündöklött a homályban. Baraglioul Genovéva minden akaratát megtörte, hátra engedte hanyatlani ezt a homlokot, melyet Lafcadio lehellete simogatótt már.

— Szánjon meg, kedves barátom.

Lafcadio összeszedte magát, kissé visszahúzódott a lányt ugyanezzel a mozdulattal kissé eltávolította magától.

— Keljen fel, Baraglioul kisasszony! Távozzék! Nem vagyok... nem lehetek többé barátja!

Genovéva felállt, de nem távozott el az ágytól, melyben félig fekvé maradt az, a kit az imént még halottnak hitt. Gyengéden megfogta Lafcadio forró homlokát, mintegy hogy meggyőződjék arról, hogy él-e?

— Végighallgattam azt a beszélgetést, melyet ma este atyámmal folytatott. Értse meg, hogy e miatt jöttem ide.

Lafcadio félig felegyesedett és ránézett. Genovéva felbomló haja vállára omlott; egész arca árnyékban volt, nem vehette ki még szeméit sem, de érezte, hogy egész tekintete őt borítja be. Mintegy nem tudta elviselni ezt a boldogságot, arcazt tenyerébe rejtette.

— Istenem, miért is találkoztunk ilyen későn? — sóhajtott fel. — Mit tettem azért, hogy szeressen engem? Miért beszél hozzám ekkép, a mikor már nem vagyok többé szabad és méltó sem arra, hogy szeressen.

Genovéva szomorúan tiltakozott.

— Én Magához közeledek Lafcadio, senki másához, daczára annak, hogy bűnös. Lafcadio! Hányszor ejtettem ki e nevet azon első nap óta, a mikor mint hős, sőt csaknem talán mint kissé túlságosan vakmerő hős jelent meg előttem... Most már meg kell tudnia, titokban menyasszonyának éreztem magam attól a pillanattól kezdve, a mikor oly nagylelkűen tette kockára életét. Mi történt azóta? Lehetséges az, hogy maga gyilkolt? Hogyan juthatott odáig?

Lafcadio felelet helyett csak fejté rázta.

— Nem azt mondta-e atyám, hogy más

SZÓNOKOK A MÚZEUM LÉPCSŐJÉN.

valakit tartóztattak le, — folytatá Genovéva, — egy gonosztevőt, a kit tetten értek... Lafcadio! Meneküljön, a míg lehet, távozzék hajnal előtt! Távozzék!

— Nem lehet már, — mormogá.

A mint Genovéva lehulló haja elborította kezét, megfogta szenvedélyesen, szeméhez és ajkához szorítá.

— Menekülni! Ez az, a mit nekem tanácsol? Hova meneküljek? Ha megmenekülnek is a rendőrség elől, magam elől sohasem tudnék menekülni... Maga is megvetne, a miért megtettem.

— Én! Magát megvetni, barátom...

— Ontudatlanul éltem, szinte álomban gyilkoltam. Rémtátság volt ez, melyből azóta sem ébredtem föl...

— Én pedig ki fogom ragadni belőle, — kiáltott fel Genovéva.

— Minek ébredjek, ha mint gyilkosnak kell felébrednem?

Megfogta Genovéva karját.

— Értse meg: irtózom a bűntelenségtől. Mit tehetek ezek után egyebet, mint azt, hogy holnap reggel jelentkezem a rendőrségen?

— Istennél kell jelentkeznie, nem emberknél. Ha atyám nem mondtotta volna, én mondanám mostan: itt van az Egyház, az majd előírja büntetését és segítségére lesz abban, hogy a bűnbánaton keresztül megtalálhassa lelke békességét.

Genovévának igaza van. Lafcadio nem tehet okosabbat, mint ha kényelmesen alá-

veti magát. Maga is rá fog jönni előbb vagy utóbb, a menekülés minden útja ugyis el van zárva... Bosszantó, hogy ez a pipogya Gyula adta először ezt a tanácsot.

— Szép feladatot szab ki itt nekem! — kiáltott haragosan. Maga beszél így hozzám?

Elereszté karját, melyet eddig kezében tartott, ellőki magától. A lány ijedten hátrál, Lafcadio ezalatt, Gyulával szemben föltámadó ellenszenvével egyidejűleg, nőni érzi magában azt a vágyat, hogy elfordítsa Genovévát atyjától és lerántsa a mélységbe, maga mellé. Tekintete a földre siklik és észreveszi apró selyempapucsokban Genovéva mezitelen lábait.

— Értse meg, hogy nem a lelkiismereti furdalástól félek...

Othagyja az ágyat, elfordul Genovévától és a nyitott ablakhoz lép. Nem bírja a hőséget, odaszorítja homlokát az ablaküveghez és forró tenyerével megfogja az erkély hideg vasrácsát, feledi szinte, hogy Genovéva ott van mellette...

— Baraglioul kisasszony, Ön egy bűnös érdekében mindent elkövetett, a mit jó családból való fiatal leány megpróbálhat, sőt csaknem valamivel többet. Szívemből hálásan köszönöm. Jobb lesz azonban, ha most elhagy. Térjen vissza atyjához, mindennapi szokásaihoz, kötelességeihez... Isten áldja meg. Ki tudja, viszontlátom-e valaha? Hígyje el, hogy a mikor holnap reggel jelentkezni fogok, abban nem kis része lesz azon törekvésemnek, hogy kevésbé méltatlan legyek velem szemben tanusított érzelmeire. Gondoljon arra... Nem! Ne közeledjék hozzám... Azt hiszi, hogy ez kézfogással beérem?

Genovéva ki tudná tenni magát atya haragjának, a világ megvetésének, de Lafcadio jéghideg hangja összeszorítja szívét. Lafcadiónak meg kellett értenie, hogy a mikor ez a fiatal leány idejön hozzá éjszaka beszélgetni, megvallani szerelmét, ez a lépés is akaratra és elszántságra mutat és szerelme talán csak többet érdemel egyszerű köszönetnél... Hogyan világosítsa fel Lafcadiót arról, hogy ő is mind a mai napig mintegy álomban érezte magát, oly álomban, melyből csak perczekre ébred fel a kórházban, hol szegény gyermekek közt, súlyos sebeit ápolva, úgy érezte, hogy itt végre csakugyan igazi élettel érintkezik, kétes értékű álomban, melyben mellette állottak szülei és előtte meredeztek az ostoba nagyvilági előítéletek, melyeket sohasem tudott komolyan venni életében, ép oly kevéssé, mint ezeknek az embereknek felfogását, törekvését, cselekedeteit és egész lényüket.

Elválhatnak így egymástól? Szerelme Lafcadio felé hajtja, tuszolja. Lafcadio megragadja, magához szorítja, halvány homlokát elárasztja csókjaival...

AZ ÉBREDŐ MAGYAROK EGYESÜLETÉNEK GYŰLÉSE A NEMZETI MÚZEUM ELŐTT A BÉKE RATIFIKÁLÁSA ELLEN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Esteledik, alkonyodik. Kiss József merengő öregkora virágaiból font koszorúja az a szép kötet, mely most jelent meg Esteledik, alkonyodik címmel. Megvan bennük még a régi hang, a költő sajátságos, egyéni melancholiája, de kissé fátyolozott már, az ércze nem olyan csengő, az életkedve nem buzog már benne olyan gazdagon: a költő már inkább csak emlékeinek él és szüntelenül érzi az örök fagy közeledését. Új könyve egyik legszebb versében, A malom címűben ezt mondja szülőföldjéről, a Rima völgyéről:

Csak egyszer látnálak, még egyszer. A régi, friss gyermekzemekkel. Azután fogjátok be a szemem. Több látinivalom úgy sincs már nekem.

Ez az alaphangja költeszeteinek. Az öregség azonban szelidde, megértőve teszi, nincs meg benne az öreg emberek gyakori keserősége, megérti még a fiatal vágyakat, a szív ifjú rezgéseit, a melyekre ő benne is felelnek a rég szunnyadó érzések. Keserű csak akkor lesz hangja, mikor a magyar haza mai állapota foglalkoztatja: a nagy magyar fájdalom néhány szép és melegen átértett hangja csendül föl verseiből. A szép kis könyv mintegy a költő bucsu-ajándéka nemzetének, de hiszük és reméljük, hogy ez nem a végső bucsu még s hasonló ajándékokat kapunk még tőle.

Mari néni. Beczassy Judit új név, lapunkban jelent meg egy-két novellája, néhányszor az egyik napilapban is találkozunk vele s már akkor figyelmet keltett hangjának egyéni színével és érett írói készségével. Most megjelent regényével, melyet Mari néni címmel az Athenaeum adott ki, most már végelegesen azoknak az írónak a sorába lépett, a kiket számon kell tartani s a kiktől várni lehet valamit. Ez a kis regény igen becsületes írói munka, olyasvalakinek a műve, a ki nyitott szemmel nézi az életet, tud embereket és helyzeteket látni és izesen, plasztikusan tudja elmondani, a mit látott. Egy vénleány történetét mondja el: Mari lemond egyetlen szerelméről, hogy tovább is gondoskodhassék beteges, gyámoltalan hűgáról s ettől fogva egész élete egy önfeláldozás családjáért, lemondás az élet minden szépségéről és örömről: magához veszi másik hűgát, a kinek férje öngyilkos lett, fölneveli és férjhez adja ennek két leányát, katonatisztet nevel öcséséből s ezt tovább is kirántja a könyvelőműsége okozta bajokból. — ezalatt észrevétlenül megvénül, elavanyodik a gondtól, munkától és egyszerre csak azon veszi magát észre, hogy kikopott az életből, befejezte küldetését és nem kell már senkinek, még az a hűga is, a kiért az első legnagyobb áldozatot hozta, halálküzdelmé közben elárulja neki, hogy gyűlöli, zsarnokának tartotta mindig. Mari néni sivár, magányos öregségre jut, terhe lesz mindenkinek és önmagának. A többiek mind a saját családi gondjaikkal elfoglalva mentek tovább az életük útján és a szeretőkön nem jut az ő számára hely. Az élet egy sajátos tragédiájára mutat rá az írónő ebben a történetben, eleven és meggyőző magyarázatát adja egy gyakran előforduló különös embertípusnak. A ki regényét elolvassa, az ezentúl más szemmel fog nézni az elkeseredett vénlányokra. Beczassy Judit nagyon jól tud elbeszélni: megvan az az írói tulajdonsága, hogy pontosan ki tudja válogatni, mit kell a témáról elmondani, hogy jellemzővé és érdekessé váljék és mi fölött kell elsiklani. Néha kissé túlságosan is siet, elfut olyan pont mellett, a melyet szeretnénk többet is hallani, de a mit elmond, az mindig a dolog lényegére tartozik. Az alakjai igazán élnek, az emberi természet ösztönöszerű megértésével vannak elgondolva, csupa töményített megfigyelés mind, semmi kigondolás nincs bennük. Különösen az embereknek helyzetük változása szerinti elváltozását tudja meggyőzően megmutatni és igen kevés vonással levegőt tud teremteni az alakjai körül: abból a környezetből, a melyben élnek. Regénye épkezláb írói munka, tele az élet fanyar ízével. — teljesen meggyőző szerzője írói hivatottságáról.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Bochner Mihály, a kolozsvári tudományegyetem jogtanára, Szegeden. — Id. Pálffy János Budapesten. — Csicsery Csicsery Géza huszárezredes, Budapesten. Az elhunytat fivére, csicsery Csicsery Zsigmond nyug. testőr-tábornok és kiterjedt rokonsága gyászolja. — Hídegháhy Imre belső titkos tanácsos, volt horvát-szlavon miniszter, 60 éves korában Szerém vármegyében levő bogdanovcei birtokán. — Niedermann Ferencz dr. fővárosi gyakorlóügyvéd, az Országos Gyermekvédő Liga ügyésze, 40 éves korában Budapesten. — Barna Dániel fővárosi tanár, a ki a IX. ker. Knežits-utcai polgári fiúiskolá-

ban több mint tíz éven át tanított, 41 éves korában Budapesten.

Özv. Herein Károlyné, szül. Esz Matild Budapesten. — Waldapfel Jánosné, szül. Weisz Anna, 39 éves korában Budapesten.

KÖZGAZDASÁG.

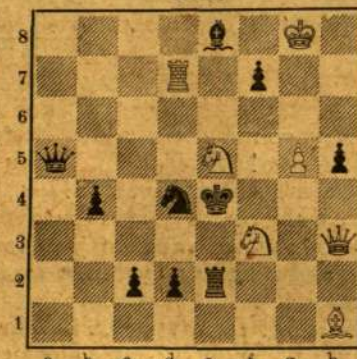
A Neuschloss-Lichtig repülőgépgyár és faipar r.-t. közli, hogy a legutóbb megartott rendkívüli közgyűlése a társaság alaptőkéjének 120,000 darab, egyenként 200 K névértékű új, 1920. évi szelvényvel ellátott részvény kibocsátása által 26 millióról 50 millióra való felemelését határozta el. A kibocsátásra kerülő új részvényekből 65,000 darab a régi részvényeseknek ajánlatik fel darabonként 700 koronáért, hozzáadva 1920 január 1-től járó 5 % kamatot, úgy, hogy minden régi két részvényre egy új esik. Az elővételi jog e hó 17-től 25-ig a Magyar-Olasz Banknál gyakorolható. A közgyűlés az igazgatóság új tagjává megválasztotta dr. Eber Antalt és Révész Alfrédet.

SAKKJÁTÉK.

3166. számú feladvány Jakab Árpádtól Budapest.

A „Vasárnapi Ujság” rejtvenypályázatán megdicséret pályamű.

SÖRÍT.

VILÁGOS.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 15-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Csak akkor szeretünk valakit, ha hibáival is rokonszenvezünk.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

A FRANKLIN KÉZI LEXIKONA

modern enciklopédia, melynek legjobb hasznát vehetjük. Mindent tud. Mindent röviden és tömören magyaráz. Cikkeit kiváló szakemberek írják, adatai megbízhatók. Könnyen kezelhető.

Három kötet ára díszesen bekötve 270 korona

Megrendelhető

15 koronás havi részletfoglalással

Kelemen D. és Társa könyvterjesztési vállalatnál, Budapest, IV., Reáltanoda-utca 5. sz.

Franklin-Társulat nyomdája (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.).

Bélyeggyűjtőkkel

cserélek, adok debreceni Zóna I. II. kibocsajtást, különlegességeket is. SPRINGER J., Debrecen, Fő-u. 38. sz.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)

A főváros első és legrégebbi csipkétisztító, vegytisztító és kelmefestő gyári intézete. Gyár és főüzlet: VIII., Baross-u. 85.

Fiókok: II., Fő-utca 27. IV., Bakó-út 6. Kecskeméti-utca 14. V., Harmad-utca 4. VI., Teréz-kört 39. Andrássy-út 16. VIII., József-kört 2.

KERESZTÉNY FORGALMI IRODA

Budapest, IX., Ráday-utca 16. Birtokokat, telkeket, házakat, villákat, fizeteket adunk-veszünk és közvetítünk. Bank- és értéktársaság bizományi ügyleteket kötünk és lebonyolítunk. Hirdetéseket gyűjtünk és terjesztünk. Kereskedelmi tudakozódó. Export-import.

KELETI J. BUDAPEST, IV. kerület, Koronaherczeg-utca 17.

Gyárt legkülönbözőbb békebeli kivitelben: műlabákat, műszereket, sűrűkötőket, haskötőket, gummi-öröszkeharisnyákat stb. Drua vállalkozók az összes betelepítési gummiárubau és műszerekben.

Advertisement for dental services: Hamis fogakat Brilláns Ékszer Platinát. Includes contact info for Gross Antal, Budapest, VIII., József-kört 23. tel. 101.

Pálinkafőzőüstök

Levártó és mosóüstök, vöröszesből és vashál, ómura és hangyacseru, bőrvábi sárgarézszerek gyári áron, nagy választékban. Ez és azon örösi megvásárlása eljőhő Frandors előfűtők és gyorsforralók. Kálciumerőztők és daráló. Répa- és szeszkavagók, vasboronák. Kovasolt acél ékek s-taligák; legprímább minőségű rézgálicz, raffia, kőpor, rézkőpor és kőalap raktároló szon. Szontagh Pál, Budapest, IX., Üllői-út 19. tel. 101.

MÉRNÖK-AKADÉMIA

WISMAR a. d. Ostsee. Tájékoztatóval szolgál a Tükárság.

JÓ PAJTÁS

BENEDEK ELEK GYERMEKUJSÁGA

a szívét-lelket nemesítő történetek, mesék, versek, ismeretgazdagító olvasmányok valóságos kincsesháza.

Rendes munkatársai: Endrődi Sándor, Vársadi Antal, Vargha Gyula, Lampérth Géza, Kürthy Emil, Avar Gyula, Feleki Sándor, Mihályffyné Fái Lenke, Berényi Lászlóné, Tábori Kornél, Kozma Imre, Csánády Sándor, Székely Nándor, Benedek János stb.

Állandóan közöl a régi nagy magyar és idegen költőköl a gyermekifjúságnak való költeményeket.

A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.

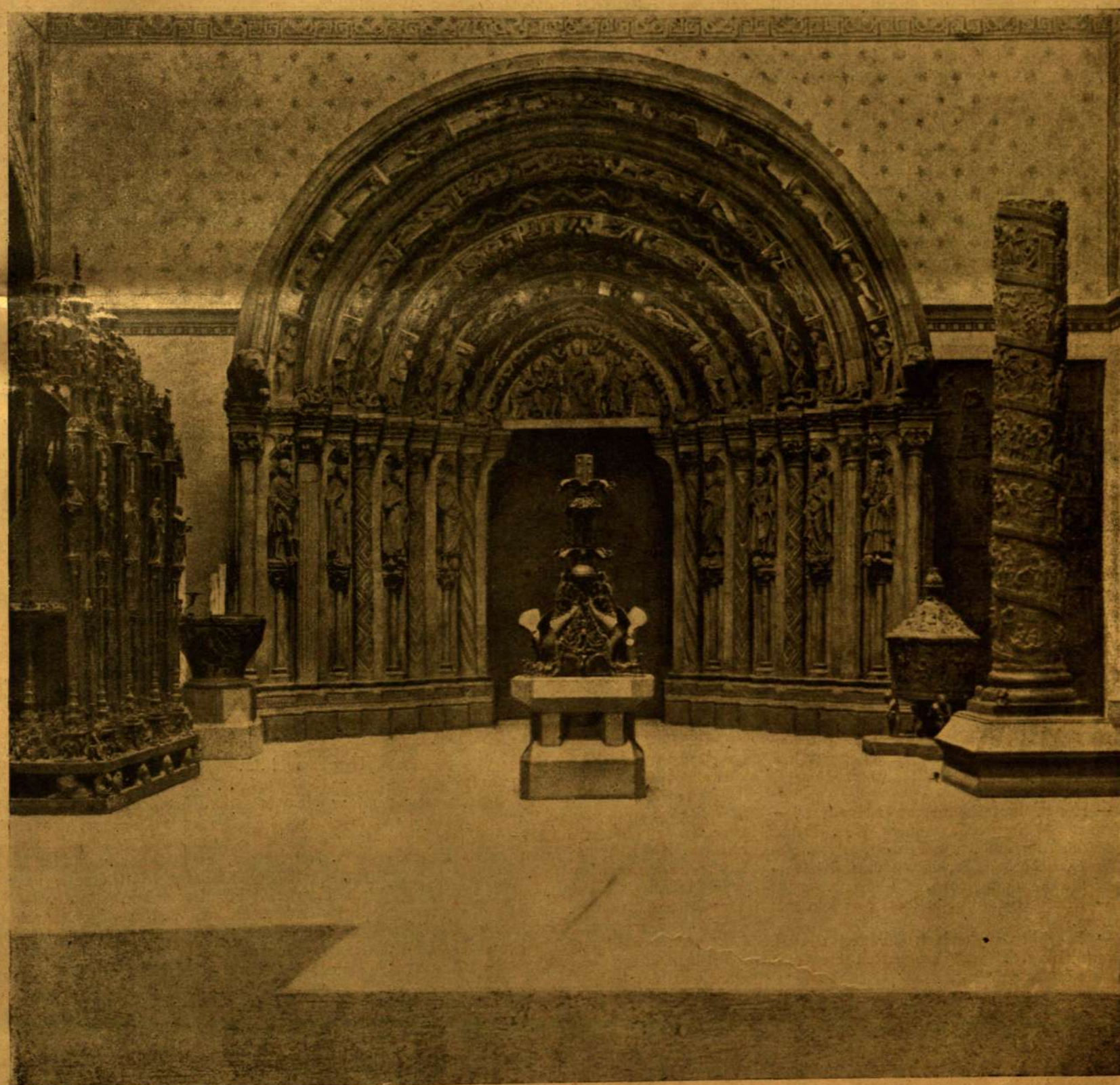
Előfizetési ára negyedévre 12 korona. Egyes szám ára két korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

VASÁRNAPI UJSÁG

23. SZÁM. 1920. (67. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL BUDAPEST, DECEMBER 5.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Előfizetési ára: az okt.-decemberi évnegyedre 20 korona. Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4. Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 3 korona. Külföldi előfizetésekhöz a postailag megállapított viteldij is csatolandó.

A FREIBURGI DÓM U. N. ARANY PORTÁLÉJA A ROMÁN CSARNOKBAN.

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM GIPSZGYŰJTEMÉNYÉBŐL.